

Th
5 International Conference
Management, Accounting and
Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

CINLU

Azad International
Community College LLC

بررسی سنجش میزان رضایت دانشجویان از دروس آنلاین دانشگاه آریا- افغانستان

تمنا شیرزاد، میر محمد فاروق حیدری^۲

۱- دانشجوی سمستر هشتم دانشکده اقتصاد دانشگاه آریا

۲- استاد دانشکده اقتصاد

چکیده:

آموزش یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد انسان به شمار می‌رود و با افزایش یافته‌های بشری هر روزه نیاز به تحول در آموزش بیشتر احساس می‌شود. تحول و تکامل تکنولوژی همه بخش‌های جامعه، از جمله آموزش را تحت تأثیر قرار داده است. میزان این تأثیر در همه جا و همه موارد یکنواخت نیست؛ چراکه ویژگی‌ها و زیرساخت‌های جوامع یکسان نیست و بهره آن‌ها از علم و تکنولوژی در اکثر موارد متفاوت است. شیوع این ویروس در افغانستان دروازه‌های ۱۶۹ پوهنتون و مؤسسه تحصیلات عالی دولتی و خصوصی را به روی ۳۸۸۱۹۱ دانشجو بسته نمود. وزارت تحصیلات عالی با استفاده از امکانات دست داشته خویش با همکاری پوهنتون پولی تخنیک کابل نرم افزار HELMS را معرفی نموده و بعد از تأییدی شورای وزیران و مجلس نمایندگان توسط رئیس‌جمهور افتتاح گردیده که اکنون به تعداد (۳۸) پوهنتون دولتی و (۱۱) پوهنتون و مؤسسات خصوصی استفاده می‌نماید. پوهنتون آریا هم از نرم‌افزار گوگل میت و HELMS استفاده نموده و هشت هفته دروس خویش را مطابق برنامه وزارت تحصیلات عالی به اتمام رسانید. هدف تحقیق حاضر بررسی سنجش میزان رضایت دانشجویان از دروس آنلاین دانشگاه آریا هست. پژوهش حاضر، پژوهش کاربردی از نوع توصیفی است. در این پژوهش جامعه آماری شامل تمام دانشجویان دانشگاه آریا در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ می‌باشند. برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده و برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان و فورمول کوکران استفاده گردیده که بر اساس آن حجم نمونه آماری این تحقیق (۳۰۰) نفر می‌باشد. نتایج تحقیق نشان داد که اکثر دانشجویان به منظور فراگیری دروس از شبکه‌های مخابراتی اتصالات و افغان بسیم با استفاده از موبایل خویش استفاده می‌نمودند. نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان داد که بین بُعد تکنولوژی، بُعد محتوا، بُعد استاد و بُعد کیفیت رابطه مثبت و معنی دار وجود داشته و از دیدگاه دانشجویان مهمترین عامل بر میزان رضایت ایشان به شمار می‌رود. در آزمون تی یک نمونه‌ای $P > 0.05$ بدست آمده که نشان دهنده رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین دانشگاه آریا می‌باشد. **کلیدواژه:** محصلان، آموزش آنلاین، سنجش رضایت و دانشگاه آریا

مقدمه:

ورود به عصر اطلاعات و پیدایش، رشد و توسعه تکنالوژی مانند انترنت، نهادهای تحصیلی را دستخوش تغییرات زیادی نمود و در این میان، آموزش الکترونیکی توانست با بهره‌گیری از این فرصت به‌عنوان یک پارادایم جدید ظهور کند، طوری که بسیاری پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی، به‌سرعت خواهان استفاده از آن شدند.

امروزه با بلوغ و رشد بازار آموزش آنلاین، بالا رفتن پیچیدگی‌های ناشی از مشتری‌مداری و افزایش شدت رقابت در آن، موفقیت در این عرصه به یک مسئله بحرانی و مبرم تبدیل شده است. موفقیت در این سیستم مانند هر سیستم اطلاعاتی دیگر تا حد زیادی به رضایت استفاده‌کننده و به عواملی بستگی دارد که در نهایت، تمایل استفاده‌کنندگان را به ادامه استفاده از آن‌ها افزایش خواهد داد. یکی از مهم‌ترین تغییرات در زمینه آموزش در عصر اطلاعات، انتقال پارادایم از استاد محوری به دانشجو محوری می‌باشد. ظهور آموزش آنلاین توانسته است کمک قابل توجهی به گسترش آموزش‌های دانشجو محور و سایر تغییرات در فعالیت‌های آموزشی کند. از این رو می‌توان گفت تمرکز بر استفاده‌کنندگان در ارزیابی اثربخشی آموزش الکترونیکی می‌تواند به محققان برای پاسخ به سوال مطرح شده کمک کند. تحقیقات درباره سیستم‌های اطلاعاتی، به‌طور واضح نشان می‌دهد که رضایت استفاده‌کنندگان، یکی از مهم‌ترین فاکتورها برای ارزیابی موفقیت این سیستم‌ها می‌باشد؛ بنابراین می‌توان گفت که موفقیت آموزش آنلاین تا حدی زیادی، به پیاده‌سازی مدلی آموزشی بستگی دارد که بتواند نیازهای یادگیرندگان و اهداف آموزشی آنان را مورد توجه قرار دهد.

این روزها که مبارزه در برابر ویروس کرونا سرخط همه رسانه‌های جهان را به خود اختصاص داده است، رهبران سیاسی کشورها همه روزه در برابر رسانه‌ها در مورد وضعیت صحتی و پیشرفت شان در برابر این ویروس جهانگیر گزارش می‌دهند؛ اما در افغان‌ستان روی تنش‌های سیاسی و ده‌ها عوامل داخلی دیگر می‌چرخد؛ اما محوری شدن این بحث‌ها تأثیر ویروس کرونا به نظام آموزشی و چالش‌های خانواده‌ها را به حاشیه رانده است.

ویروس کرونا همه مکاتب و دانشگاه‌های دنیا را در حالت تعطیل آورده است. بر بنیاد گزارش سازمان ملل، این ویروس یک سوم از جمعیت جهان را در قرنطینه قرار داده و ۱۶۶ کشور مکاتب و دانشگاه‌های شان را برای محدود کردن گسترش این ویروس بسته‌اند. شیوع این ویروس در افغان‌ستان دروازه‌های ۱۸۰۰۰ مکاتب را پیش از آغاز سال تحصیلی ۱۳۹۹ به روی بیش از ۹ میلیون دانش‌آموز و ۲۰۳۰۲۱ آموزگار و دروازه‌های ۱۶۹ پوهنتون و مؤسسه تحصیلات عالی دولتی و خصوصی را به روی ۳۸۸۱۹۱ دانشجو بسته نمود (منبع: سایت بی‌بی‌سی فارسی)^۱.

^۱ Bbc.com/Persian/blog-viewpoints

5Th International Conference Management, Accounting and Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

امروزه بسیاری از پوهنتونها و مؤسسات تحصیلات عالی معتبر در سطح جهان، از طریق دوره‌های آموزش الکترونیکی اقدام به اعطای دیپلوم لیسانس، فوق لیسانس و حتی دکتورا می‌نمایند و این دیپلوم از نظر اعتبار هیچ‌گونه تفاوتی با مدارک اخذ شده در دوره‌های حضوری ندارند (شیری و صفی اقدام، ۱۳۹۸: ۲).

وضعیت پیش آمده نظام آموزشی افغانستان را به‌طور ناگهانی وارد دنیا آموزشی دیجیتالی نموده است. دنیایی که نهادهای مسؤل و مردم با آن تجربه و آشنایی درست ندارند.

وزارت تحصیلات عالی افغانستان به تاریخ ۱۳۹۹/۲/۱۷ سیستم مدیریت آموزش تحصیلات عالی را با حضور داشت رئیس جمهور کشور طی جلسه آنلاین را افتتاح نمودند.^۲

دانشگاه آریا برای اولین بار در افغانستان اعلام نمود که به تاریخ سوم حمل دروس آنلاین به روش گروهی همزمان با استفاده از نرم افزار گوگل میت را آغاز نمود. دانشگاه آریا الکترونیک سازی را در سال ۲۰۱۵ با پیاده‌سازی سیستم آموزش و سیستم مالی آغاز، در سال ۲۰۱۸ سیستم منابع بشری، در سال ۲۰۱۹ سیستم حاضری و سیستم مدیریت خوابگاه و در سال ۲۰۲۰ سیستم مدیریت کتابخانه و سیستم امتحانات آنلاین را آماده و پیاده نموده است (گزارش دانشگاه آریا، ۱۳۹۹: ۶).

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

اصطلاح آموزش آنلاین، به‌طور گسترده از اواسط دهه ۱۹۹۰ وارد ادبیات آموزش گردید، ویژگی‌های آموزش آنلاین نیاز به یادگیری در جوامع مدرن را برآورده و تقاضای زیادی را برای کسب و کارها و مؤسسات آموزش عالی ایجاد نموده است. آموزش آنلاین را می‌توان به این صورت تعریف نمود: انتقال محتوای آموزشی از طریق ابزارهای الکترونیک مانند انترنت، شبکه‌های ماهواره‌ای، نوارهای صوتی و ویدیویی، تلویزیون‌ها و سی‌دی‌ها (لی و همکاران، ۲۰۰۹).

در میان مطالعات و تحقیقات انجام شده در باره سیستم‌های آموزش آنلاین، مدل پذیرش تکنالوژی بی‌شتری سهم را در ارزیابی موفقیت و اثربخشی این سیستم‌ها و همچنین اندازه‌گیری رضایت کاربران آن‌ها را داشته است. این مدل بیان می‌کند که باورها و نگرش افراد به ابزارهای تکنالوژی، فاکتورهای تعیین‌کننده در پذیرش و استفاده از تکنالوژی توسط افراد می‌باشد. این مدل، مبنایی را برای تشریح تأثیر متغیرهایی مثل باورها، نگرش‌ها و تمایلات بر استفاده از برنامه‌های تکنالوژیکی را فراهم می‌کند (شاهین و شلی، ۲۰۰۸).

یکی از مطالعاتی که می‌توان آن را اولین گام در مسیر بررسی و شناسایی فاکتورهای مؤثر بر اثربخشی نهادهای آموزشی تحت وب و رضایت دانشجویان دانست، نتایج این بررسی نشان داد که انعطاف پذیری ابزارهای رسانه‌ای و توانایی ایجاد

^۲ <https://mohe.gov.af>

5Th International Conference Management, Accounting and Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

یک محیط آموزشی تعاملی نقش بیشتری در تعیین رضایت دانشجویان دارد تا سهولت و تناوب استفاده از ابزارهای رسانه‌ای. (آربا، ۲۰۰۹)

به نقل قول از اوتارخانی و دلاوری وو و همکارانش (۲۰۱۰) یک مدل تحقیقاتی را پی‌شهاد نمودند که عوامل تعیین‌کننده رضایت دانشجویان را در سیستم آموزش آنلاین ترکیبی بر اساس تئوری شناختی اجتماعی بررسی می‌کند. یافته‌های تجربی تحقیق نشان می‌دهند که خود-اثر بخشی کمپیوتر، انتظارات عملکردی، قابلیت کارکرد سیستم، مشخص‌های محتوایی، تعامل و اقلیم یادگیری، عوامل اولیه تعیین‌کننده رضایت می‌باشند (اوتارخانی و دلاوری، ۱۳۹۱: ۵۵).

یودو و همکارانش (۲۰۱۱) در مطالعه خود در باره ۲۰۳ دانشجوی آنلاین در ایالات متحده، یک ابزار سنجش کیفیت خدمات سیستم‌های آموزش آنلاین را پی‌شهاد نمودند که شامل چهار بُعد اصلی تضمین، همدلی، پاس‌دهی و محتوای وب‌سایت است، به طوری که مؤلفه کیفیت خدمات بر رضایت دانشجویان مجازی و تمایل و نیت رفتاری آن‌ها در آینده تأثیر می‌گذارد.

شیری و اقدام در سال ۱۳۹۸ به بررسی مزایا و معایب آموزش الکترونیکی برای سازمان‌ها و مؤسسات پرداختند. نتایج نشان داد که برای پیاده‌سازی سیستم یادگیری آنلاین لازم است که مزایای آن برای سازمان‌ها و کارکنان بیشتر از معایب آن باشد؛ وگرنه استفاده از این راه‌حل برای ارتقاء آموزش مقرون به صرفه نخواهد بود؛ بنابراین برای مدنظر قرار دادن و حل این مشکلات باید به تمام ابعاد یادگیری آنلاین از جمله سیستم‌های مدیریت یادگیری، کیفیت تولید محتوای الکترونیکی و روش‌های اجرا و مدیریت آموزش توجه ویژه‌ای مبذول داشت (شیری و اقدام، ۱۳۹۸: ۱۰).

آموزش آنلاین

آموزش آنلاین به این معنی است که هر نوع آموزش و یادگیری که از طریق اینترنت و به صورت الکترونیکی انجام شود؛ اطلاق می‌گردد. این اصلاح را اولین بار کراس وضع کرد و آن، به انواع آموزش‌هایی اشاره دارد که از اینترنت برای آموزش و یادگیری استفاده می‌کند. مایر به تعریف مفهومی آموزش آنلاین پرداخته است و آن را یادگیری فعال و هوشمندانه دانسته که ضمن تحول در فرایند یاددهی، یادگیری، در گسترش و تعمیق و پایدار ساختن فرهنگ تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات نقش اساسی و محوری دارد (علی‌نژاد، ۱۳۹۰: ص ۳۴۲).

یادگیری آنلاین نه به عنوان یک تکنولوژی یا محصول، بلکه به عنوان یک فرایند توصیف می‌شود و محدودیت‌های یادگیری سنتی «محدودیت زمان و مکان» را ندارد آموزش آنلاین مدلی با محوریت فرد یادگیرنده است و او در این فرایند خود نیاز آموزشی‌اش را تشخیص داده و آن را برطرف می‌سازد. همچنین دانشجویان فرصت مناسبی برای تنظیم میزان و سرعت یادگیری خود دارند که آن را برای وی انعطاف‌پذیر می‌سازد. (علی‌نژاد، ۱۳۹۰: صص ۳۴۲-۳۴۳)

5Th International Conference Management, Accounting and Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

سليماني در سال ۱۳۸۷ در پژوهشی با عنوان نگاهی بر تعامل در محیط یادگیری الکترونیکی، تعامل در آموزش الکترونیکی را پیچیده تر از آموزش سنتی داشته و عدم تعامل در محیط یادگیری از الکترونیکی را باعث کاهش انگیزه یادگیرنده در ادامه دوره آموزشی و کاهش موقعیت یادگیری او می داند (سليماني، ۱۳۸۷: ۳۲).

انواع آموزش الکترونیکی:

۱- **یادگیری الکترونیکی به روش خودآموز و فردی در شرایط افلاین:** در این روش فرد یادگیرنده با استفاده از منابع یادگیری مانند پایگاه داده یا یک کامپیوتر درحالی که به اینترنت متصل نیست به کمک دیسک، CD و یا DVD به محتوای دروس دسترسی پیدا می کند.

۲- **روش خودآموز در شرایط آنلاین:** در این روش فرد یادگیرنده از طریق آنلاین و با اتصال به اینترنت به منابع و محتوا دسترسی پیدا می کند.

۳- **یادگیری الکترونیکی به روش گروهی هم زمان:** در این روش گروهی از یادگیرندگان هم زمان باهم و در یک زمان مشخص به اینترنت متصل می شوند و از طریق کنفرانس مبتنی بر متن یا ویدیو کنفرانس یا چت صوتی یا نوشتاری و اخیراً هم از طریق شبکه های اجتماعی باهم ارتباط برقرار می کنند.

۴- **یادگیری الکترونیکی به روش گروهی نا هم زمان:** در این روش نیز افراد از طریق اینترنت اما نه در یک زمان مشخص؛ بلکه در زمان های مختلف از طریق ارسال ایمیل و به کمک سیستم های مدیریتی یادگیری (LMS) با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند.

آموزش الکترونیکی و مزایای آن:

دانشجویان می توانند در محیط های آموزش الکترونیکی از مواد آموزشی و منابع متعددی که روی خط اینترنت وجود دارد؛ بیاموزند. به علاوه دانشجویان می توانند از طریق آنلاین با اساتید خود ارتباط برقرار کنند. الگوی محیط یادگیری اینترنتی برای تمام رشته های دانشگاهی و اکادمیکی قابل استفاده است و محدودیتی برای رشته علوم انسانی (طب و...) وجود دارد. با این حال، برخی موضوعات از طریق این محیطها بهتر از موضوعات دیگر ارائه می شوند. برای مثال، موضوعات نظری با این روش سازگاری و هماهنگی بیشتری دارند تا موضوعات عملی؛ اما رویکردهای جدیدی نیز برای تدریس موضوعات عملی از راه دور این امر را امکان پذیر ساخته است. (شهرکی پور، ۱۳۹۴: ص ۱۰۹)

5Th International Conference Management, Accounting and Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

انترنت به عنوان یک محیط یادگیری از محیط‌های آموزش - ضروری یادگیری خدمات آنلاین نهایتاً استفاده را می‌نماید. اینترنت به استفاده کننده این امکان را می‌دهد تا مکان و زمان تحصیل خود را انتخاب کند و در عین حال با استاد و سایر دانشجویان تعامل داشته باشد و در بحث‌های صنفی شرکت کند. تعدادی از مزایای آموزش آنلاین برای دانشجویان دارد:

- آزادی مکان تحصیل؛
- آزادی زمان تحصیل؛
- آموزش شخصی؛
- ارتباط مستقیم همه دانشجویان با استاد؛
- بهره بردن از سؤالاتی که دیگران مطرح می‌کنند؛
- کاهش هزینه‌ها (شهرکی پور، ۱۳۹۴: ص ۱۰۹)

فرضیه‌های تحقیق:

۱- فرضیه اصلی:

به نظر می‌رسد دانشجویان از خدمات آنلاین دانشگاه آریا رضایت دارند.

۲- فرضیه‌های فرعی:

۱. به نظر می‌رسد بعد تکنالوژیکی با رضایت دانشجویان رابطه دارد.
۲. به نظر می‌رسد بعد استاد با رضایت دانشجویان رابطه دارد.
۳. به نظر می‌رسد بعد کیفیت با رضایت دانشجویان رابطه دارد.

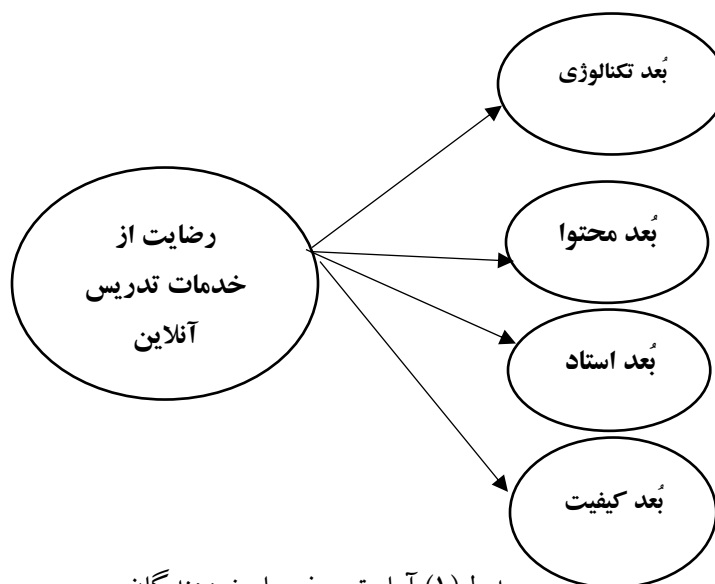
روش تحقیق:

این پژوهش کاربردی از نوع توصیفی بوده و باهدف تعیین میزان رضایت دانشجویان از خدمات دروس آنلاین دانشگاه آریا به انجام رسیده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌ای می‌باشد. پرسشنامه‌ها از طریق گوگل فرم توزیع، بعد از جمع‌آوری وارد نرم‌افزار SPSS 26 گردیده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

روش نمونه‌گیری:

جامعه آماری این تحقیق را دانشجویان دانشگاه آریا تشکیل می‌دهد. روش نمونه‌گیری تحقیق حاضر به صورت تصادفی بوده که با استفاده از جدول مورگان به (۳۰۰) دانشجو انتخاب و پرسشنامه از طریق گوگل فرم توزیع، سپس وارد نرم‌افزار SPSS ۲۶ گردید.

مدل مفهومی پژوهش:

یافته‌ها:

جدول (۱) آمار توصیفی پاسخ دهندگان
شکل (۱) مدل مفهومی تحقیق

نام متغیر		فريکونسي	فيصدي	نام متغیر		فريکونسي	فيصدي	
استفاده از شبکه های مخابراتی	اتصالات	۸۶	۲۸.۷	سیستم عامل	اقتصاد	۸۹	۴۵.۴	
	سلام	۶۳	۲۱		انجینیری	۷۳	۳۷.۲	
	افغان	۶۸	۲۲.۷		حقوق	۳۴	۱۷.۳	
	بیسیم	۵۸	۱۹.۳		زن	کمیوتر	۵۳	۵۱
	روشن	۲۵	۸.۳			ساینس	۲۰	۱۹.۲
ابزار اتصال به دروس آنلاین:	ام تی ان	۲۳۱	۷۷	طب	۳۱	۲۹.۸		
	موبایل	۴۸	۱۶	حقوق	۵۹	۱۹.۷		
	لپ تاپ	۲۱	۷	ویندوز	۲۲۲	۷۴		
	تبلیت			IOS	۱۹	۶.۳		

نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که از میان ۳۰۰ دانشجو ۸۹ تن از دانشکده اقتصاد، ۷۳ تن از دانشکده انجینیری، ۶۵ تن از دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ۵۳ تن از دانشکده کمیوتر ساینس و ۲۰ تن از دانشکده طب می‌باشند. اکثریت دانشجویان به ترتیب از

اقتصاد	Valid	۵۱-۷۵	۹	۱۰۰.۱	۱۰۰.۱	۱۰۰.۱
		۷۶-۱۰۰	۸۰	۸۹.۹	۸۹.۹	۱۰۰.۰
		Total	۸۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	
انجینیری	Valid	۰-۲۵	۲۲	۳۰.۱	۳۰.۱	۳۰.۱
		۲۶-۵۰	۲۳	۳۱.۵	۳۱.۵	۶۱.۶
		۷۶-۱۰۰	۲۸	۳۸.۴	۳۸.۴	۱۰۰.۰
		Total	۷۳	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	
کمپوتر ساینس	Valid	۵۱-۷۵	۵۳	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
طب	Valid	۵۱-۷۵	۲۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
حقوق	Valid	۵۱-۷۵	۶۵	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

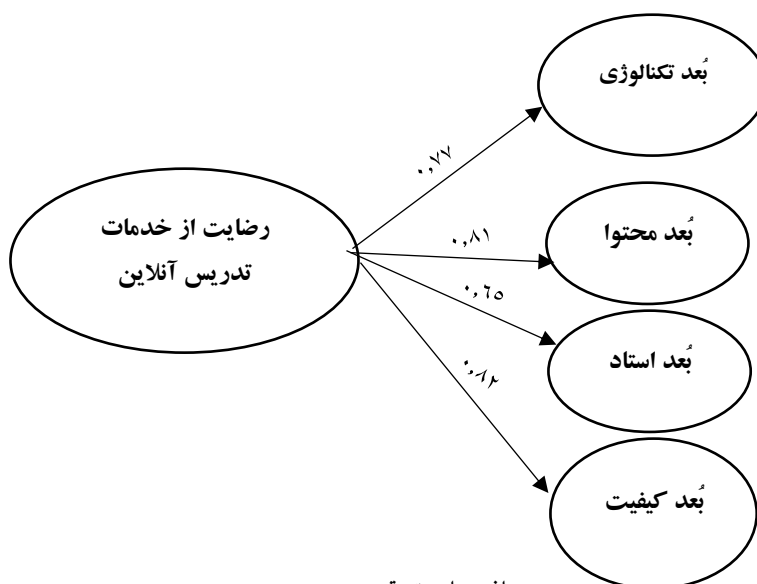
جدول (۳) نشان می‌دهد که اکثریت سوالات دانشجویان دانشکده اقتصاد، نسبت به سایر دانشکده‌ها در این روش آموزشی پاسخ داده می‌شد.

جدول (۴) آیا صنف شما در ساعت مشخص شده آغاز و به اتمام رسید؟

دانشکده			Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
اقتصاد	Valid	بلی	۷۴	۸۳.۱	۸۳.۱	۸۳.۱
		نخیر	۱۱	۱۲.۴	۱۲.۴	۹۵.۵
		تقریباً	۴	۴.۵	۴.۵	۱۰۰.۰
		Total	۸۹	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	
انجینیری	Valid	بلی	۷۳	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
کمپوتر ساینس	Valid	تقریباً	۵۳	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
طب	Valid	تقریباً	۲۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰
حقوق	Valid	تقریباً	۶۵	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰

جدول (۴) نتایج در مورد اینکه ساعات درسی مشخص شده در زمان معین آغاز و اتمام شده است، نشان می‌دهد که اکثر دروس دانشکده اقتصاد و انجیرری که ساعات درسی در زمان معین شروع و ختم می‌گردید. ولی دروس دانشکده حقوق، طب و کامپیوتر ساینس در زمان معین شروع و ختم نمی‌شد (معمولاً یا در ابتدای جلسه تأخیر صورت می‌گرفت یا زودتر جلسه ختم می‌شد).

منبع: یافته‌های تحقیق
نتایج ضریب همبستگی اسپرمن نشان می‌دهد که بین رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین و بُعد کیفیت، بُعد محتوا، بُعد استاد و بُعد تکنالوژی رابطه مثبت و معنی دارد وجود دارد.

جدول (۵) ضریب الفای

کرونباخ

Cronbach's Alpha	N of Items
۰.۸۱۴	۱۱

نتایج جدول (۵) ضریب الفای کرونباخ نشان می‌دهد که مقدار الفای بدست آمده ۰.۸۱۴ بدست آمده، بناً اعتبار پرسشنامه در حد خوبی قرار دارد.

جدول (۶) آزمون

فریدمن

Mean Rank

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

بُعد تکنالوژی	۳.۸۳
بُعد محتوا	۲.۹۲
بُعد استاد	۳.۴۸
بُعد کیفیت	۳.۵۵

جدول فوق وضعیت رتبه‌بندی متغیرها را نشان می‌دهد. مقایسه اوسط رتبه‌ها نشان می‌دهد که بالاترین اوسط رتبه (۳.۸۳) به بُعد تکنالوژی اختصاص دارد. بدین معنی است که مهم‌ترین عامل بر میزان رضایت دانشجویان به ترتیب بُعد تکنالوژی، بُعد کیفیت، بُعد استاد و بُعد محتوا می‌باشد.

جدول (۷) آمار توصیفی آزمون

فریدمن

N	۳۰۰
Chi-Square	۶۹۳.۹۶۰
df	۳
Asymp. Sig.	.۰۰۰

جدول فوق مجذور کای بدست آمده برابر با (۶۹۳.۹۶۰) است که در سطح خطای کمتر از ۰.۰۵ قرار دارد. معنی‌دار بودن بدین معنی است که رتبه‌بندی عوامل مؤثر بر میزان رضایت دانشجویان، معنی‌دار است. برای سنجش میزان رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین دانشگاه از آزمون تی یک نمونه‌ای می‌توان بهره گرفت. همانگونه که مشاهده می‌شود تنها میانگین نمونه شاخص بُعد کیفیت و بُعد استاد از میانگین نظری بالاتر است. این امر منجر به عدم رد فرض صفر شده که رضایت دانشجویان از شاخص نامبرده را نشان می‌دهد.

جدول (۸) آزمون تی یک نمونه ای

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
بُعد تکنالوژی	۳۰۰	۲.۶۶	.۷۳۵	.۰۴۲
بُعد محتوا	۳۰۰	۲.۸۰	.۴۱۵	.۰۲۴
بُعد استاد	۳۰۰	۳.۱۴	.۸۴۵	.۰۴۹
بُعد کیفیت	۳۰۰	۳.۲۵	.۹۸۹	.۰۵۷

5Th International Conference
Management, Accounting and
Economic Development

September 15, 2020

Tbilisi - Georgia

نتایج میزان رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین با استفاده از آزمون تی یک نمونه ای در جدول زیر آمده است. نتایج آزمون نشان می دهد که علیرغم تفاوت معنی داری میان میانگین نمونه و میانگین نظری وجود دارد ($P < 0.05$) اما بالا بودن میانگین نمونه نسبت به میانگین نظری منجر به رد فرض صفر می شود و نشان دهنده رضایت بالای دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین دانشگاه آریا می باشد.

جدول (۹) آماره آزمون تی یک نمونه ای

نتیجه	آماره			شاخص ها
	P-Value	T آماره	μ میانگین	
رد فرض صفر	۰.۵۴۱	-۴۶.۴۷۴	۲۵۲	میزان رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین

نتیجه گیری:

آموزش آنلاین نیازمند برنامه ریزی، نظارت و کنترل دقیق است تا مؤثر و اقتصادی باشد. برای پیاده سازی آموزش آنلاین لازم است که مزایای آن برای اداره و کارکنان بیشتر از معایب آن باشد، وگرنه استفاده از این راه حل برای ارتقاء آموزش مقرون و به صرفه نخواهد بود. دانشگاه آریا سیستم تدریس آنلاین را با هزینه خیلی گزاف نسبت به سایر رقبا خویش آغاز نموده با موجودیت گزینه های بهتر به منظور مدیریت هزینه ها پیاده سازی این سیستم در یک نهاد خصوصی مقرون و به صرفه نیست. در تحقیق حاضر پرسشنامه به (۳۰۰) تن از دانشجویان دانشکده های طب، حقوق و علوم سیاسی، اقتصاد، انجینیزی و کمپیوتر ساینس توزیع گردید. نتایج نشان داد که اکثر دانشجویان به منظور فراگیری دروس از شبکه های مخابراتی اتصالات و افغان بسیم با استفاده از موبایل خویش استفاده می نمودند. نتایج آزمون ضریب همبستگی نشان داد که بین بُعد تکنالوژی، بُعد محتوا، بُعد استاد و بُعد کیفیت رابطه مثبت و معنی دار وجود داشته و از دیدگاه دانشجویان مهمترین عامل بر میزان رضایت ایشان به شمار می رود. نتایج آزمون تی یک نمونه ای نشان داد که دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین دانشگاه آریا رضایت دارند. از دید دانشجویان یکی از مشکلات موجود سد راه آموزش الکترونیک در افغانستان سرعت پایین اینترنت شبکه های مخابراتی به شمار می رود، که این خود تأثیر مستقیم بالای میزان رضایت دانشجویان از خدمات تدریس آنلاین دارد.

مأخذ:

۱. اورتارخانی، علی، دلاوری، وحید. (۱۳۹۱). سنجش رضایت دانشجویان از سیستم‌های آموزش الکترونیکی. تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
۲. ارجنگی، گنجی. (۱۳۹۶). بررسی کیفیت آزمون‌های الکترونیکی در میزان رضایت دانشجویان. تهران: دانشگاه پیام نور.
۳. مومنی راد، اکبر. علی آبادی، خدیجه. (۱۳۸۹). تضمین کیفیت در آموزش الکترونیکی با بهره‌گیری از استانداردهای آموزش الکترونیکی. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی.
۴. شهرکی پور، حسن، بنی سی، پری ناز. (۱۳۹۴). آموزش الکترونیکی. تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.
۵. شیرینی، ابراهیم؛ اقدام، صفی اقدام، زهرا. (۱۳۹۸). مزایا و معایب آموزش الکترونیکی برای سازمان‌ها و مؤسسات، ششمین کنفرانس ملی علوم مهندسی کامپیوتر و فناوری اطلاعات، فروردین.
۶. دلاوری، وحید؛ اورتارخانی، علی. (۱۳۹۱). سنجش رضایت دانشجویان از سیستم‌های آموزش الکترونیکی، فصلنامه چشم‌انداز مدیریت بازرگانی، شماره دهم، صص ۵۳-۷۸.
۷. سلیمانی، حسین. (۱۳۸۷). نگاهی بر تعامل در محیط یادگیری الکترونیکی، مترجم: داوود کریم زادگان، تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور.
۸. آریا، در دنیای مدیریت الکترونیک <https://bit.ly/AriaOnlineEducaion>
۹. Lee, B.C. Yoon J. O. & Lee, I. (2009). Learners' Acceptance of e-Learning in South Korea: Theories and Results. *Computers & Education*, 53, 1320-1329.
۱۰. Wu, J. H. Tennyson, D. R. & Hsia, T. H. (2010). A Study of Student Satisfaction in a Blended e-Learning System Environment. *Computers & Education*, 55, 155-164.